

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1575/2024
24.09.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранке Дражић, председника већа, Марине Милановић и Весне Мاستиловић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Ивана Димитријевић Пекдемир, адвокат из ..., против туженог „Конфекција Лисца Бабушница“ ДОО Бабушница, чији је пуномоћник Маја Тирић, адвокат из ..., ради поништаја решења о отказу уговора о раду, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 4129/2023 од 19.01.2024. године, у седници одржаној 24.09.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 4129/2023 од 19.01.2024. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Пироту П1 52/23 од 18.09.2023. године исправљена решењем истог суда П1 52/23 од 21.11.2023. године, усвојен је тужбени захтев па је поништено решење о отказу уговора о раду туженог број ../18 од 24.08.2018. године, као незаконито и обавезан тужени да тужиоца врати на рад и призна му сва права на раду и по основу рада, од дана престанка радног односа до дана враћања на рад. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 425.250,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 4129/2023 од 19.01.2024. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена пресуда Основног суда у Пироту П1 52/23 од 18.09.2023. године, у ставу првом изреке исправљена решењем истог суда П1 52/23 од 21.11.2023. године. Ставом другим изреке, преиначена је одлука о трошковима поступка садржана у ставу другом изреке, тако што је обавезан тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка од 375.750,00 динара, док је преко тог износа а до износа од 425.250,00 динара, захтев тужиоца за накнаду трошкова одбијен.

Против прасноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу одредбе члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да ревизија туженог није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је код туженог био у радном односу на неодређено време на пословима ... на основу уговора о раду од 03.04.2018. године, који му је отказан решењем туженог број ../18 од 24.08.2018. године, применом отказног разлога из члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду, те му је радни однос престао 24.08.2018. године, и отпремнина му је исплаћена дан раније. Према измени и допуни Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних места од 23.12.2016. године, за обављање послова ... била су предвиђена два извршиоца. Дана 13.08.2018. године, директор туженог је донео Одлуку о измени и допуни Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних места којом је број извршилаца на наведеним пословима смањен са два на један. Одлука је стављена на огласну таблу туженог 13.08.2018. године а скинута је 10.11.2018. године. По доношењу ове одлуке тужени је 21.08.2018. године, под број 194-1/18 донео Одлуку о утврђивању и решавању вишка запослених за 2018. годину у којој је поред осталог, навео да су као критеријуми за утврђивање запослених за чијим радом је престала потреба узети резултати рада запосленог (квалитет обављеног посла, обим посла, одговорности, залагање, рационалност у коришћењу радног времена), неопходни услови за обављање послова и радних задатака на постојећем радном месту, године старости и године радног стажа и број извршилаца за дато радно место. Број извршилаца на радном месту ... смањен је тако што је утврђен вишак једног запосленог. Узимајући у обзир резултате рада запослених, пре свега оцену лекарске комисије дате у извештају о извршеном циљаном лекарском прегледу запосленог и услове рада за радно место ..., тужилац је утврђен за вишак запосленог. Тужени је донео спорно решење 24.08.2018. године, а чије се образложење ослања на наведену Одлуку директора туженог о утврђивању и решавању вишка запослених за 2018. годину. Тужени није имао обавезу доношења програма решавања вишка запослених.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су тужбени захтев усвојили и поништили као незаконито побијано решење тужбеног и туженог обавезали да тужиоца врати на рад применом одредбе члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду у вези одредбе члана 191. став 1. Закона о раду. По оцени нижестепених судова образложење побијаног решења не садржи разлоге који оправдавају настанак наведеног отказног разлога, односно не садржи разлоге о томе да ли је престала потреба за обављањем послова на којима је тужилац радио и које критеријуме је тужени применио при утврђивању вишка запосленог. Ово с тога што је у току поступка утврђено да су на радном месту на коме је тужилац био распоређен у тренутку отказа радила два извршиоца, а само је тужиоцу отказан уговор о раду. Из наведеног следи да у конкретном случају предметно радно место није укинато већ је само смањен број извршилаца.

По оцени Врховног суда, правилно су нижестепени судови применили материјално право када су закључили да је оспорено решење о отказу уговора о раду тужиоцу незаконито.

Одредбом члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05 ... 75/14), прописано је да послодавац може запосленом да откаже уговор о раду ако за то постоје оправдани разлози који се односе на потребе послодавца, односно ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла.

У конкретном случају, побијаним решењем тужиоцу је отказан уговор о раду, због престанка потребе за обављањем његовог посла у складу са Одлуком директора о утврђивању вишка запослених код туженог број 194/18 од 21.08.2018. године.

Закон о раду не садржи критеријуме којих је послодавац дужан да се придржава при одређивању на које ће се запослене односити престанак потребе за радом, већ прописује поступак који се у том случају примењује и одређује права која је послодавац дужан да обезбеди запосленима за чијим је радом престала потреба. Сагласно наведеном, Закон разликује две ситуације: једну, када због насталих промена дође до укидања одређених служби или радних места и престанка потребе за обављањем одређеног посла; другу, када дође до смањења обима посла и тиме до смањеног броја извршилаца на одређеним пословима. У случају укидања радног места, основни услов за отказ уговора о раду запосленом вишку је да послодавац нема могућности да га распореди на друге послове који одговарају његовој стручној спреми, а у случају да дође до смањеног броја извршилаца на одређеном послу, потребно је да се изврши избор запослених који су вишак и за чијим радом престаје потреба. Тужени је, и у ситуацији када није у обавези да донесе Програм решавања вишка запослених, приликом доношења одлуке о отказу уговора о раду тужиоцу, због смањења обима посла услед технолошких, економских или организационих промена, био у обавези да у образложењу решења наведе, због чега је тужилац проглашен вишком, односно који су критеријуми били примењивани при одлучивању ко ће од више запослених на радном месту ... бити проглашен технолошким вишком, а тужени није тако поступио. Суд не цени оправданост и целисходност организационих, технолошких и економских мера послодавца нити његову одлуку о потребном броју радника на неком радном месту. Међутим, да би побијано решење о отказу уговора о раду тужиоца из овог разлога било законито, морало је да садржи јасно образложење разлога због којих је управо тужиоцу отказан уговор о раду. Тужилац је, у том смислу, с обзиром да се ради о смањењу броја запослених, морао да буде изложен конкуренцији са запосленим на истим пословима што подразумева образложену оцену резултата рада за сваког запосленог са описом сваког од елемената критеријума по предвиђеној процедури. Тек у ситуацији када би, применом критеријума, тужилац могао да буде оглашен вишком запослених, а тужени не би био у могућности да га распореди на друге одговарајуће послове према његовиј стручној спреми и радној способности, тужени је имао могућност да донесе решење о отказу уговора о раду. Другачије поступање, односно отказ уговора о раду без навођења критеријума који су примењени и на основу којих је утврђено ко од више запослених представља вишак и без навођења разлога о немогућности послодавца да тужиоца распореди на друге послове који одговарају његовој стручној спреми, решење о отказу уговора о раду чини незаконитим, како су правилно закључили нижестепени судови.

Супротно наводима ревизије, правилна је одлука нижестепених судова о основаности захтев тужиоца за поништај отказа уговора о раду, па се неосновано у ревизији истиче да су нижестепени судови погрешно применили материјално право.

Како је поништено решење о отказу уговора о раду, то је правилно усвојен и захтев тужиоца за враћање на рад, с обзиром на акцесорни карактер тог захтева.

Како се наводи ма ревизије не утиче на другачију одлуку, Врховни суд је применом одредбе члана 414. став 1. ЗПП, одлучио као у ставу првом изреке.

**Председник већа - судија
Бранка Дражић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић